

## ОСНОВНІ СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ

Дещо узагальнюючи, можна виділити два основних способи перекладу фразеологічних одиниць: *фразеологічний* та *нефразеологічний*. До першого способу належить переклад за допомогою еквіваленту та аналогу, до другого – за допомогою калькування та експлікації [1; 2; 3].

Фразеологічний еквівалент – це такий фразеологізм, який за усіма критеріями (семантичним, структурним, дистрибутивним, емотивним аспектами) відповідає аналогічній одиниці мови оригіналу. Досить часто переклад фразеологічного звороту за допомогою еквівалента все ж не виправдовує себе. Єдиний словниковий відповідник може не допомогти у вирішенні перекладацького завдання і виявитися непридатним для передачі смислового і експресивно-стилістичних аспектів тексту оригіналу.

Еквіваленти бувають:

- *повними* – покривають значення іншомовного слова повністю, план змісту повністю співпадає з планом вираження;
- *частковими* – при всій повноті передачі значення, мають місце лексичні, граматичні або лексико-граматичні відмінності; відповідність відноситься тільки до одного з значень;
- *абсолютними* – належать до того ж функціонального стилю і мають таку ж експресивну функцію, як і у мові оригіналу,
- *відносними* – відповідні за значенням, але мають іншу стилістичне і / або експресивне забарвлення.

Індивідуальні еквіваленти також можна віднести до фразеологічного способу перекладу. Коли перекладач не може дібрати в мові перекладу аналогу фразеологічної одиниці, він може вдатися до словотворчості, створюючи нову

одиницю, власний фразеологізм, що максимально нагадує фразеологічну одиницю мови оригіналу. Якщо читач зможе легко сприйняти таку «підробку», і вона справить на нього таке ж враження, як справляє на читачів оригінальна фразеологічна одиниця в тексті оригіналу, то такий переклад можна вважати успішним. Індивідуальні фразеологізми, при умові їх створення високопрофесійним перекладачем (зі збереженням смислу, прагматичного аспекту, стилістики, конотативних значень і експресивності), мають такі ж характеристики і ознаки, як і звичайні, усталені фразеологізми, окрім неможливості їх повторного відтворення за умови зміни контексту.

Фразеологічний аналог відрізняється від еквіваленту тим, що в даному випадку при перекладі з'являються певні розбіжності: незначні зміни форми слів, синтаксичної будови, заміна деяких компонентів семантично рівноцінними. Образність у такому випадку зазвичай не усувається, проте змінюється, зберігаючи при цьому адекватність перекладу [2, с. 186].

Фразеологічні аналоги відрізняються від лексичних відповідників стилістичною маркованістю і експресивним наповненням. При перекладі, як відомо, завжди необхідно враховувати експресивно-стилістичну сторону фразеологічної одиниці і передавати її рівноцінними засобами. Досить важливо також, аби фразеологічна заміна при перекладі відображала і національний колорит мови оригіналу. Аналоги відрізняються від вихідного фразеологічного звороту за одним з показників: наприклад, заміною синонімічними компонентами, незначною зміною форми, синтаксичної будови або сполучуваності. В інших же аспектах, аналог є повноцінним відповідником фразеологізму мови оригіналу, «відносність» якого не помітна в контексті.

До нефразеологічного способу перекладу доводиться вдаватися у тих випадках, коли віднайти еквівалент або аналог фразеологізму неможливо. Даний спосіб не завжди доречний, тому що при його використанні часто втрачається експресивність, образність, відтінки значень. Тим не менше, досить часто це єдиний можливий спосіб передати і зберегти основний смисл фразеологічної одиниці.

Калькування – це спосіб перекладу, в якому компоненти фразеологічної одиниці оригіналу перекладаються послівно (структурні елементи мови оригіналу запозичуються і перекладаються за допомогою мовного матеріалу мови перекладу), без намагання втримати початкову образність або відтворити конотативні значення компонентів. Такий спосіб доречний лише в тому випадку, коли в результаті зберігається зміст вихідної одиниці.

Експлікація – це пояснення денотативного значення фразеологічної одиниці у максимально стислій формі. Конотації та експресивність у такому випадку найчастіше втрачаються.

Не існує чітких, визначених правил і меж, що регулюють використання перекладачем будь-якого з вищезазначених способів перекладу. Такі фактори як контекст, комунікативна мета, стилістичні ознаки та емоційне забарвлення відіграють вирішальну роль при виборі однієї з зазначених або проміжної стратегії.

Український перекладач та мовознавець Корунець І. В. виділяє наступні фактори, від яких залежить адекватність перекладу фразеологічної одиниці:

1. Чи є спільним або відмінним джерело походження фразеологічної одиниці у мові оригіналу і мові перекладу.
2. Чи має фразеологічна одиниця у мові перекладі один, декілька або усі спільні образні компоненти.
3. Чи можуть носії мови перекладу правильно сприйняти перекладені фразеологічні компоненти.
4. Чи може структурна форма фразеологічної одиниці зберігатися в мові перекладі без застосування будь яких трансформацій.
5. Чи існує в мові перекладі аналогічна/подібна за змістом фразеологічна одиниця [2, с. 188].

Отже, узагальнюючи проаналізовані способи перекладу фразеологізмів, ми умовно поділяємо їх на дві групи: фразеологічний та нефразеологічний переклади. До першого типу відноситься добір еквіваленту (словникового або індивідуального) та аналогу, до другого – калькування та описовий спосіб

перекладу. При виборі одного з зазначених або проміжного способу перекладу необхідно враховувати комунікативну мету тексту оригіналу; дистрибуцію, в якій знаходиться фразеологічна одиниця; загальний контекст; емоційну наповненість одиниці; стилістичні характеристики тексту та притаманні йому етнокультурні особливості.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ**

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
2. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник 5-те вид., виправ. і допов. Вінниця : Нова Книга, 2017. 448 с.
3. Ткачик О. В., Ляпіна О. В. Прагматико-стилістичні особливості перекладу англійських фразеологізмів-колоронімів українською мовою в художніх творах. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер. : Філологічні науки. 2014. Вип. 3. С. 186 – 193.

*Деревенько А.Ю.*

*Науковий керівник: кандидат філологічних наук,*

*доцент Борисенко Н. Д.*

### **СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ РЕАЛІЙ В УКРАЇНСЬКОМУ КІНОПЕРЕКЛАДІ**

В епоху глобалізації кінематограф розглядається не лише як вид мистецтва, але і як своєрідний спосіб народу заявити про себе та власну культуру. Стрімкий розвиток кіноіндустрії, зокрема популяризація американського кіноконтенту, в поєднанні зі зростанням попиту на дублювання стали потужними чинниками у формуванні наукового інтересу до перекладу кінопродукції. Особливу увагу лінгвісти приділяють реаліям – специфічним лексичним одиницям, що використовуються на позначення унікальних явищ,